

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საჯარო სამართლის იურიდიული პირი
გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქ.თბილისი, დავით აღმაშენებლის გამზ. №150 ტელ.: +995 32 243 95 03; ფაქსი: +995 32 243 95 02

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა

N 73/ს
10/02/2023

73-21-4-202302101927

**ლენტეხის მუნიციპალიტეტში, მდინარე ცხენისწყალზე შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეის“
22,74 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (ცხენისწყალი 1 ჰესის)
მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ**

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეის“ (ს.კ 404591394) მიერ სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში წარმოდგენილია ლენტეხის მუნიციპალიტეტში, მდინარე ცხენისწყალზე შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეის“ 22,74 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (ცხენისწყალი 1 ჰესის) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში და კანონით გათვალისწინებული თანდართული დოკუმენტაცია, რაზეც ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში შეიქმნა საექსპერტო კომისია და დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ ინფორმაცია განთავსდა სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდზე და ლენტეხის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში მომზადებულია შპს „GN Corporation“-ის მიერ.

2022 წლის 10 მარტს შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეის“ მიერ, სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, წარმოდგენილ იქნა ლენტეხის მუნიციპალიტეტში, მდინარე ცხენისწყალზე ჰიდროელექტროსადგურის (ცხენისწყალი 1 ჰესის) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში, რაზეც სკოპინგის პროცედურის შედეგად დადგინდა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი საკითხები (სკოპინგის დასკვნა N25 – 25.05.2022).

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, პროექტი ითვალისწინებს მდ. ცხენისწყალზე ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობას ზღვის დონიდან 1730-1405 მ ნიშნულებს შორის არსებულ მონაკვეთზე. საპროექტო ჰესის დადგმული სიმძლავრე იქნება 22,74 მგვტ, წყლის საანგარიშო ხარჯი - 8,8 მ³/წმ. ჰესი წლის განმავლობაში გამოიმუშავებს დაახლოებით 96,2 გვტ-სთ ელექტროენერგიას. საპროექტო ჰესის ძირითადი ინფრასტრუქტურული ობიექტებია: სათავე ნაგებობა, სადაწნეო სისტემა, ჰესის სააგრეგატო შენობა და წყალგამყვანი არხი, რომლის საშუალებით მოხდება ჰიდროაგრეგატების ნამუშევარი წყლის არინება. უახლოესი დასახლებული პუნქტი, სოფ. ბენიერი (ჩიხარემის თემი) საპროექტო ჰესის ინფრასტრუქტურიდან (სააგრეგატო შენობა) დაშორებულია დაახლოებით 3,7 კმ-ით, ხოლო ჰესის სამშენებლო ბანაკიდან (N1 სამშენებლო ბანაკი) მდებარეობს 340 მეტრში.

გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ჰესის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის პარამეტრებისა და განთავსების ადგილების ალტერნატივები. ანგარიშში განხილულია ჰესის ტიპის, სათავე ნაგებობის, სადერივაციო სისტემის, თევზსავალის, ძალური კვანძის და საპროექტო ტერიტორიამდე მისასვლელი გზების მარშრუტების ალტერნატივები და არაქმედების ალტერნატივა. გზშ-ის ანგარიშში მოიცავს განხილული ალტერნატივების ანალიზს და ერთმანეთთან შედარებას გარემოსდაცვითი, ტექნიკური და სოციალურ-ეკონომიკური თვალსაზრისით.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის ტიპის (სადაწნეო მილსადენით დერივაცია) შერჩევა განხორციელდა ადგილობრივი რელიეფის, ჰიდროლოგიური, გეოლოგიური, სეისმური, გარემოსდაცვითი, ტექნიკური და სხვა მონაცემთა ანალიზის საფუძველზე და შერჩეულ იქნა ჰესის მოწყობის სქემა, სადაც დაწნევა შეიქმნება ჰიფსომეტრიული (სიმაღლეების) სხვაობათა გამოყენებით და შერჩეული იქნა სათავე ნაგებობიდან ძალურ კვანძამდე წყლის სადაწნეო მილსადენის გამოყენებით მიწოდება.

რაც შეეხება ჰესის ინფრასტრუქტურის პარამეტრებს და ადგილმდებარეობას, ტექნიკური პარამეტრებისა და დერეფნის ალტერნატივების შერჩევა განხორციელდა გეოლოგიური, ჰიდროლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური, გეოდინამიკური, გარემოსდაცვითი, ტექნიკური და ეკონომიკური საკითხების შედარების საფუძველზე.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სააგენტოს მოთხოვნის (2022 წლის 30 ნოემბრის N 21/7303 წერილი) შესაბამისად, შპს „ჰიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ წარმოადგინა დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ დამატებითი (დაზუსტებული) ინფორმაცია (წერილი N7289), რომელიც მოიცავს: დამატებით გეოლოგიურ საკითხებს; მდინარის ხარჯებისა და დონეების დამოკიდებულების მრუდს და გარეცხვის სავარაუდო სიღრმეების დაზუსტებას; დამატებით ჰიდრაულიკურ გაანგარიშებებს; ბიომრავალფეროვნების კვლევებთან და შესაბამის შემარბილებელ/საკომპენსაციო ღონისძიებებთან დაკავშირებით დამატებით ინფორმაციას და ა.შ. აღნიშნული დამატებითი ინფორმაცია კანონმდებლობით დადგენილი წესით განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის სათავე ნაგებობის მოწყობა დაგეგმილია ზღვის დონიდან 1730 მ ნიშნულზე. სათავე ნაგებობისძირითად ინფრასტრუქტურას წარმოადგენს: წყალსაგდები დამბა, ჩამქრობი ჭით და რისბერმებით; წყალმიმღები, რომელიც აღჭურვილი იქნება უხეში გისოსებით; ორკამერიანი სალექარი და თევზსავალი. სათავე ნაგებობისზედა ბიეფში მცირე ზომის შეგუბების მაქსიმალური სიღრმე იქნება 4 მ, წყალდიდობის პერიოდში ეს მაჩვენებელი იზრდება 5,4 მ-მდე. ნორმალური შეტბორვის პირობებში სათავე ნაგებობასთან შეგუბების მოცულობა შეადგენს 4476 მ³-ს, ხოლო შეგუბების სარკის ზედაპირის ფართობი - 2550 მ²-ს. წყალდიდობის (მაქსიმალური შეტბორვის) პირობებში შეგუბების მოცულობა გაიზრდება 11373 მ³-მდე, ხოლო სარკის ზედაპირის ფართობი - 4445 მ²-მდე.

ჰესის წყალსაგდების დამბის სიმაღლე იქნება 6,5 მ (სამირკვლის ჩათვლით). დამბა უზრუნველყოფს ზედა ბიეფში ნორმალური შეტბორვის დონის შექმნას (1730 მ ნიშნულზე) და წყალდიდობის ნაკადის უსაფრთხო გატარებას. წყალსაგდების ზედაპირის, ასევე სამირკვლის ნაწილის მოწყობა გათვალისწინებულია ფოლადის არმატურის გამოყენებით. დამბაზე გადადინებული წყლის ნაკადის ენერჯის შესამცირებლად და ქვედა ბიეფის გამორეცხვისგან დაცვის მიზნით, დამბის ქვედა ბიეფში, დაგეგმილია მონოლითური რკინაბეტონისაგან დამზადებული ჩამქრობი ჭის, ასევე ქვაყრილის ბერმების მოწყობა. ჩამქრობი ჭის სიგრძე იქნება 9,5 მ. წყალსაგდები დამბის, ასევე ჩამქრობი ჭის მშენებლობაში გამოყენებული იქნება ერთმანეთისგან გამოყოფილი ჰიდროიზოლირებული ნაკერები.

წყალმიმღები გათვლილი იქნება 8,8 მ³/წმ ოდენობით ნაკადების გასატარებლად სალექარში და შემდეგ სადაწნეო მილსადენში. წყალმიმღები მოეწყობა გვერდითი ზედაპირული წყალსაგდები კედლის სახით (თხემის სიგრძით 8,0 მ), რომელიც ოთხი უბნისგან შედგება. თითოეულ უბანზე გათვალისწინებულია უხეში გისოსების გამოყენება.

ჰიდროაგრეგატების დაცვის მიზნით, 0,4 მმ-ზე მეტი დიამეტრის მქონე ნაწილაკების დალექვისთვის, სათავე ნაგებობის შემადგენლობაში გათვალისწინებულია 47,3 მ სიგრძის ორკამერიანი სალექარი ავზის მოწყობა. თითოეული კამერის სიგანე იქნება 3,0 მ. სალექარის კამერებში დაგროვილი შლამის გასაწმენდად მოხდება ქვედა გამრეცხი ხვრელების მოწყობა.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის ზედა და ქვედა ბიეფებს შორის თევზის გადაადგილებისთვის, გათვალისწინებულია თევზსავალი ნაგებობის მოწყობა. თევზსავალი მოეწყობა წყალმიმღების ნაგებობის მოპირდაპირე მხარეს, მდინარის მარცხენა სანაპიროსთან. თევზსავალის ჯამური სიგრძე იქნება 70 მ და შედგება 27 კამერისგან. დონის სხვაობა კამერებს შორის იქნება 0,26 მ. თევზსავალში გატარებული წყლის ხარჯი იქნება 0,305 მ³/წმ, რაც ეკოლოგიური ხარჯის (0,52 მ³/წმ) დაახლოებით 60%-ს შეადგენს. აღნიშნული პარამეტრის შესაბამისად აღებულია სათავე ნაგებობისმარჯვენა მხარეს დაგეგმილი გამრეცხი სტრუქტურის და დამბის წყალგადაშვების ნიშნულები. ეკოლოგიური ხარჯის დანარჩენი ნაწილი (მათ შორის წყალუხვობის დროს მოდენილი წყალი) ქვედა ბიეფში გაშვებული იქნება წყალსაგდები დამბის თავზე გადადინების გზით ან გამრეცხი სტრუქტურის საშუალებით.

თევზამრიდ ნაგებობასთან დაკავშირებით, გზმ-ის ანგარიშში მითითებულია, რომ ჰესის თევზსავალი დაპროექტებულია ისე, რომ მისი საშუალებით ეკოლოგიური ხარჯის მნიშვნელოვანი ნაწილი გაშვებული იქნას ქვედა ბიეფში შეგუბების მინიმალური დონის პირობებში. გარდა ამისა, ცხენისწყალი 1 ჰესის პროექტის შემთხვევაში არსებობს რამდენიმე საფეხურიანი ბარიერი, იმისთვის, რომ თევზი არ მოხვდეს სადაწნეო მილსადენის შესასვლელში, კერძოდ: წყალმიმღების შესასვლელთან განთავსებული იქნება უხეში გისოსი, ხვრელის ზომით 3 სმ. უხეში გისოსის დანიშნულება იქნება ერთის მხრივ სალექარში ნატანი მასალის, ხოლო მეორეს მხრივ თევზების მოხვედრის პრევენცია. სალექარის შემდგომ, სადაწნეო კამერის შესასვლელთან დამატებით მოეწყობა წვრილი გისოსი (ხვრელის ზომით 1 სმ), შემდგომ წყალი გადავა სადაწნეო კამერაში და სადაწნეო სისტემაში.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, სათავე ნაგებობიდან ჰესის შენობამდე წყლის მიწოდება მოხდება 7684 მ სიგრძის სადაწნეო მილსადენის საშუალებით, რომელიც შედგება სამი ძირითადი მონაკვეთისაგან, კერძოდ 138 მ (2420 მმ დიამეტრის მილსადენი), 6217 მ (2220 მმ დიამეტრის მილსადენი) და 1329 მ (2020 მმ დიამეტრის მილსადენი) სიგრძით. მილსადენის კედლების სისქე მერყეობს 10-დან 20 მმ-მდე. ტოპოგრაფიული კვლევის შედეგების გათვალისწინებით, ტერიტორიაზე არსებული რელიეფის პირობებში მილსადენის შესაბამისი სექციები გაყვანილი იქნება თხრილში, ნახევრად თხრილში ან თაროს ზედაპირზე. სადერივაციო-სადაწნეო დერეფნის მთლიან სიგრძეზე, მოეწყობა მდინარის სანაპიროს გამაგრება გაბიონური ქვის წყობით, რომლის მიზანია მილსადენის დაფუძნების და საექსპლუატაციო გზის დაცვა გარეცხვისაგან.

მილსადენის დერეფნის მონაკვეთში მდ. ცხენისწყალს გააჩნია 6 მარჯვენა შენაკადი. შედარებით მცირე ზომის შენაკადების უბანზე მილსადენი მოეწყობა 30 სმ სისქის რკინაბეტონის დამცავ გარსაცმში, რომლის ირგვლივ დარჩენილი სივრცე შეივსება

დამცავი ყრილით. მნიშვნელოვანი გვერდითი შენაკადების მდ. ცხენისწყლისკენ უსაფრთხოდ გადამისამართების მიზნით, გათვალისწინებულია დაახლოებით 6 მ სიგანის რკინაბეტონის მონოლითური მართკუთხა კვეთის არების გამოყენება, რომელიც დაფარული იქნება ფილებით, რათა უზრუნველყოფილი იყოს წყლის ნაკადის მოძრაობა, როგორც მშენებლობის დროს, ასევე ექსპლუატაციის დროს. თითოეულ უბანზე წყალგამყვანი არხის საპროექტო გადაწყვეტილება დაფუძნებული იქნება მილის ქვეშ გვერდითი ნაკადის და ნალექის უსაფრთხოდ გავლის უზრუნველყოფაზე, ისე რომ ხელი არ შეემალოს მილსადენის თაროზე მოძრაობის შესაძლებლობას. შენაკადების გადაკვეთის საპროექტო გადაწყვეტები შერჩეულია შენაკადების ჰიდროლოგიური მახასიათებლების გათვალისწინებით.

სადაწნეო მილსადენის დერეფნის ბოლო ნაწილში, ჰესის შენობაში (ძალური კვანძი) შესვლამდე 2020 მმ დიამეტრის მილსადენიდან გათვალისწინებულია ოთხი განშტოება 720 მმ დიამეტრით, ტურბინების რაოდენობის შესაბამისად. ჰესის შენობის კონსტრუქციების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, აღნიშნული მონაკვეთი გამაგრებული იქნება რკინაბეტონის ანკერებით.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ძალური კვანძის მოწყობა დაგეგმილია მდ. ცხენისწყლის მარჯვენა ნაპირზე, მდინარე ზესხოს შესართავთან. მდინარის მარჯვენა ნაპირზე, ძალური კვანძის მთლიან სიგრძეზე გათვალისწინებულია ნაპირის გამაგრება გაბიონური წყობით, დაახლოებით 400 მ სიგრძეზე. ძალური კვანძის შემადგენლობაში შედის: ჰესის შენობა და დახურული გამანაწილებელი; ნამუშევარი წყლისთვის მონოლითური რკინაბეტონის გამყვანი არხი და გამყვანი მილსადენები (3 ერთეული); ჰესის სააგრეგატო შენობის შემოვლითი მილი და სარქვლებიანი ჭა; წყლის მზომი ჭა; 110/10 კვ ღია ქვესადგური „ცხენისწყალი“, გამომუშავებული ელექტროენერჯის ქსელში დაერთებისთვის და საოპერაციო სივრცე.

ჰესის შენობის სიმაღლე იქნება 18,12 მ. შენობის მიწისზედა ნაწილი დამზადებული იქნება ლითონის კარკასის კონსტრუქციით, 20 სმ სისქის ბლოკების კედლების აგებით. გარე კედლების მოპირკეთება შესრულდება დეკორატიული ქვით, რომელიც გამაგრებული იქნება ქვიშა-ცემენტით და დეკორატიული ბათქაშით. ჰესის შენობაში დამონტაჟდება 4 ერთეული პელტონის ტიპის ტურბინა, თითოეული ტურბინის ეფექტურობა მაქსიმალური საპროექტო ხარჯის პირობებში იქნება 91%, ხოლო გენერატორის - 95%. თითოეული ტურბინის წყლის საანგარიშო ხარჯია 2,3 მ³/წმ. გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ტურბინების ტექნიკური მახასიათებლების შესაბამისად, ჰიდროაგრეგატებიდან ზეთების გაჟონვის რისკი არ არსებობს, რადგან ზეთი იმოდრავებს დახურულ სისტემაში, წყალთან კონტაქტის გარეშე. ჰესის შენობაში, ასევე განთავსებული იქნება საოპერაციო სივრცე, რომელიც მოიცავს მომსახურების ოთახს, აბაზანას და საწყობს.

ჰესის შენობიდან წყლის მდინარეში დაბრუნება გათვალისწინებულია 36 მ სიგრძის გამყვანი არხის საშუალებით, რაც ჰიდროაგრეგატების ნამუშევარ წყალს მიაწვდის 90 მ სიგრძის სამ გამოსასვლელ მილსადენს, რომელიც უზრუნველყოფს წყლის მდინარე ცხენისწყალში დაბრუნებას ზღვის დონიდან 1402 მ ნიშნულზე.

გზმ-ის ანგარიშში და თანდართულ დოკუმენტაციაში წარმოდგენილია მდ. ცხენისწყლის და მისი შენაკადების ჰიდროლოგიური გაანგარიშებები, რომლის გათვალისწინებით მოხდა ჰესისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის დაპროექტება. ჰიდროლოგიური კვლევა მოიცავს საპროექტო კვეთებში მდინარის ხარჯებს და კალაპოტის გარეცხვის სიღრმეებს. ჰიდროლოგიურ ანგარიშში წარმოდგენილია ხევების 10, 20, 50, 100 წლიანი მაქსიმალური ხარჯები. რაც შეეხება მდ. ცხენისწყალს ანგარიშში

წარმოდგენილია 0,1 %; 0,5 %; 1 %; 2 %; 3 %; 5 %; 10 %; 25 % უზრუნველყოფის ხარჯები. 0,1 % უზრუნველყოფის პირობებში მდ. ცხენისწყლის მაქსიმალური ხარჯია 117 მ³/წმ. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ჰესის მიერ მდინარეში მუდმივად დატოვებული ეკოლოგიური ხარჯი იქნება 0,52 მ³/წმ, რაც მდინარის მრავალწლიური საშუალო ხარჯის 10%-ს შეადგენს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, გათვალისწინებულია ღია გამანაწილებელი მოწყობილობის, 110/10 კვ ძაბვის ქვესადგურის მშენებლობა ჰესის სააგრეგატო შენობის მიმდებარედ, ჩრდილო-დასავლეთის მხრიდან (GPS კოორდინატები: X-349185.52, Y-4742575.14). ქვესადგურში დამონტაჟებული იქნება „ТДТН-40000/10 ტიპის“ სამფაზიანი ტრანსფორმატორი, სიმძლავრით 40000 კვა და და გამოყენებული იქნება „AC-150/24“ ტიპის სადენები. ქვესადგურის უსაფრთხოებისთვის მოეწყობა 5 მ სიმაღლის მეხამრიდები. ქვესადგური აღჭურვილი იქნება ზეთშემკრები სისტემით, რომელიც უზრუნველყოფს ზეთის შეკრებას ავარიული დაღვრების შემთხვევაში. ზეთშემკრები იქნება რკინაბეტონის და მისი მოცულობა შესაბამისობაში იქნება ერთი ძალოვანი ტრანსფორმატორის ზეთის ტევადობასთან (20 ტ). რეზერვუარის ქვეშ მოეწყობა დატკეპნილი ქვიშა-ხრემის ფენა, გვერდებზე. გადახურვის ფილაზე და ფსკერზე ორ ფენად მოეწყობა წყალგაუმტარი ფენა, რაც უზრუნველყოფს რეზერვუარის ჰერმეტიკულობას.

საპროექტო ჰესის მიერ გამოიმუშავებული ელექტროენერჯის ქვეყნის ელექტროსისტემაში ჩართვა მოხდება 110 კვ ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის საშუალებით. ჰესის ძალური კვანძი, კერძოდ ღია ქვესადგური ერთიან ქსელში (ჯახუნდერის 110/35/10 კვ მოქმედ ქვესადგურში) ჩაერთვება სავარაუდოდ 9 კმ სიგრძის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის საშუალებით, რომელიც გაივლის მდ. ცხენისწყლის ხეობაში, არსებული საავტომობილო გზის დერეფანში. გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ელექტროგადამცემი ხაზის პროექტის მომზადება და შესაბამისი პროცედურების გავლა მოხდება ქსელში ჩართვის პარამეტრების დაზუსტების და დისტრიბუტორ კომპანიასთან შეთანხმების შემდეგ.

გზმ-ის ანგარიშის შესაბამისად, ჰესის ძირითადი ინფრასტრუქტურის (სათავე ნაგებობა, სადაწნეო სისტემა და ძალური კვანძი) სამშენებლო სამუშაოების სავარაუდო ხანგრძლივობაა 24 თვე. მშენებლობის პირველ ეტაპზე, დაგეგმილია სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მობილიზაცია და მისასვლელი გზების გაყვანა, შემდეგ დაიწყება ჰესის ძირითადი ინფრასტრუქტურის მშენებლობა. სამშენებლო სამუშაოების ბოლო ფაზაზე მოხდება მშენებლობაში გამოყენებული ინფრასტრუქტურის დემობილიზაცია და ტერიტორიების სარეკულტივაციო სამუშაოების შესრულება.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების პერიოდში დაგეგმილია 3 სამშენებლო ბაზისა და სამშენებლო მასალების დასაწყობებისთვის განკუთვნილი ტერიტორიის მოწყობა.

N1 სამშენებლო ბაზის მოწყობა დაგეგმილია სოფ. ბენიერის სიახლოვეს, 17454 კვ.მ ფართობის მქონე არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე (GPS კოორდინატები: X – 345420; Y – 4741429 / საკადასტრო კოდი: 87.07.24.008.002). N1 სამშენებლო ბაზის საზღვრიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი დაშორებულია 340 მეტრით. აღმოსავლეთით და სამხრეთით ტერიტორიას ესაზღვრება ლენტეხი-უშგულის საავტომობილო გზა. ნაკვეთის საზღვრიდან მდ. ცხენისწყლის კალაპოტამდე დაშორების მანძილი დაახლოებით 25 მ-ია. მდ. ცხენისწყლის კალაპოტიდან 50 მ-ის მანძილზე არ მოხდება მდინარის დაბინძურების პოტენციალის მქონე ობიექტების მოწყობა და დაცული იქნება ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნები. N1 სამშენებლო ბაზაზე მოეწყობა: ბეტონის შემრევი, ცემენტის საწყობი, წყლის რეზერვუარები, სასადილო,

საშხაპე, სამედიცინო პუნქტი, ტექნიკის სადგომი, ღია ავტოსადგომი, ინსტრუმენტების საწყობი, მასალების საწყობი, მილების დასაწყობების მოედანი, საწვავ-საპოხი მასალების საწყობი და დიზელის რეზერვუარი, დიზელ-გენერატორი, დაცვის პუნქტი, ლაბორატორია (მშენებლობაში გამოყენებული ბეტონის ნარევის ხარისხის კონტროლისთვის), საპირფარეშო და საასენიზაციო ორმო.

N2 სამშენებლო ბაზა მოეწყობა ცხენისწყალი 1 ჰესის ძალური კვანძის მიმდებარედ, შემდეგ GPS კოორდინატებზე: X – 349187; Y – 4742572. მისი სრული დატვირთვით ფუნქციონირება მოხდება მას შემდგომ, რაც მდ. ზესხოზე მოეწყობა საავტომობილო ხიდი და სხვადასხვა სამშენებლო უბნებთან შეუფერხებელი წვდომა იქნება შესაძლებელი. სამშენებლო ბაზის ტერიტორიის სიახლოვეს საცხოვრებელი სახლები წარმოდგენილი არ არის (უახლოესი დასახლებული პუნქტი მდებარეობს რამდენიმე კილომეტრის დაშორებით). N2 სამშენებლო ბაზაზე მოეწყობა: სამსხვრევი-დამხარისხებელი დანადგარი, საწყობი, დიზელის რეზერვუარი და დიზელ-გენერატორი, სამედიცინო პუნქტი, სასადილო, წყლის სამარაგო რეზერვუარი, არმატურის მექანიკური უბანი, საშხაპე, საპირფარეშო და პერსონალისთვის განკუთვნილი სივრცეები.

N3 სამშენებლო ბაზა მოეწყობა სათავე ნაგებობის სიახლოვეს. ტერიტორიის მიახლოებითი GPS კოორდინატებია: X – 356014; Y – 4742208. აღნიშნული სამშენებლო ბაზა განკუთვნილი იქნება სათავე ნაგებობის მშენებლობისთვის საჭირო მასალების დასაწყობებისთვის. სამშენებლო ტერიტორიის სიახლოვეს საცხოვრებელი სახლები წარმოდგენილი არ არის (უახლოესი დასახლებული პუნქტი მდებარეობს რამდენიმე კილომეტრის დაშორებით). არსებული მდგომარეობით სამშენებლო ბაზამდე მისასვლელი გზა არ არსებობს და ტერიტორიასთან წვდომა შესაძლებელი იქნება გზის და მასთან ერთად სადერივაციო-სადაწნეო სისტემის დერეფნის მომზადების შემდგომ. N3 სამშენებლო ბაზაზე მოეწყობა: სახელოსნო, პერსონალის სივრცეები, სასადილო, არმატურის მექანიკური უბანი, საპირფარეშო, წყლის რეზერვუარი და საწყობი.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, სამშენებლო ბაზების ტერიტორიებზე დროებითი ინფრასტრუქტურის განთავსების პროცესში გათვალისწინებული იქნება საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №440 დადგენილებით დამტკიცებული „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის“ მოთხოვნები.

სამშენებლო მასალების დროებითი დასაწყობების ტერიტორია (GPS კოორდინატები: X – 352628; Y – 4741640) ძირითადად გამოყენებული იქნება სადერივაციო-სადაწნეო სისტემისთვის განკუთვნილი მილების დროებითი დასაწყობებისთვის. ტერიტორიის სიახლოვეს საცხოვრებელი სახლები წარმოდგენილი არ არის (უახლოესი დასახლებული პუნქტი მდებარეობს რამდენიმე კილომეტრის დაშორებით). არსებული მდგომარეობით ტერიტორიამდე მისასვლელი გზა არ არსებობს და ტერიტორიასთან წვდომა შესაძლებელი იქნება სათავე ნაგებობამდე მისასვლელი გზის მოწყობის შემდეგ.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის მშენებლობის პერიოდში წყლის გამოყენება საჭირო იქნება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით და ტექნიკური მიზნებისთვის (ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის, მშრალ ამინდებში გზების მოსარწყავად, ბეტონის შემრევი კვანძისთვის და სხვ.) ბანაკების ტერიტორიებზე გამოსაყენებელი ტექნიკური დანიშნულების წყლის აღება გათვალისწინებულია მდ. ცხენისწყლიდან. ბანაკების ტერიტორიებზე მოეწყობა ტექნიკური წყლებისთვის განკუთვნილი რეზერვუარები. N1 სამშენებლო ბაზისთვის მდინარიდან ტექნიკური წყალაღების წერტილის GPS კოორდინატებია: X – 345513; Y – 4741417; N2 სამშენებლო ბაზის - X – 349184; Y – 4742506; N3 სამშენებლო ბაზა X – 356073; Y – 4742202. მდინარიდან წყლის აღება მოხდება ტუმბოს

საშუალებით. ტექნიკური დანიშნულებით გამოსაყენებელი წყლის რაოდენობა იქნება 10 700 მ³/წელ (102,8 მ³/სთ). რაც შეეხება მშენებლობის პერიოდში სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით წყალმომარაგებას, დღის განმავლობაში გამოყენებული წყლის რაოდენობა მშენებლობაში დასაქმებულ პირთა რაოდენობის გათვალისწინებით, იქნება 945 მ³/წელ. სასმელად გამოყენებული იქნება ბუტილირებული წყლები, ხოლო სამეურნეო დანიშნულებით წყლის შეგროვება მოხდება სამშენებლო ბანაკებზე შესაბამის რეზერვუარებში. სამეურნეო დანიშნულებით წყლის აღება მოხდება მდ. ცხენისწყლიდან (სამეურნეო დანიშნულებით წყალაღების წერტილები ემთხვევა ტექნიკური წყალაღების წერტილებს).

ჰესის ექსპლუატაციის ეტაპზე წყლის გამოყენება მოხდება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით და ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის. სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის, გამოყენებული იქნება ადგილობრივი წყაროს წყლები.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, ჰესის მშენებლობის ეტაპზე წარმოიქმნება 850 მ³/წელ სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლები. სამშენებლო ბაზებზე მოეწყობა 7-8 მ³ მოცულობის საასენიზაციო ორმოები, სადაც მოხდება სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების შეგროვება. ჰესის ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოიქმნება 665 მ³/წელ სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლები. სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების შეგროვება მოხდება საასენიზაციო ორმოში, რომელიც პერიოდულად დაიცლება შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე ორგანიზაციის მიერ.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია ცხენისწყალი ჰესის სათავე ნაგებობის ტერიტორიაზე მისასვლელი გზის მოწყობა. საპროექტო ტერიტორიებამდე გადაადგილებისთვის მთავარი სატრანსპორტო გზა იქნება შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ქუთაისი-წყალტუბო-ცაგერი-ლენტეხი-ლასდილის (შ-15) საავტომობილო გზა, რომელიც გადის სააგრეგატო შენობის სიახლოვეს. აღნიშნულ სამშენებლო უბნამდე საავტომობილო გადაადგილება შესაძლებელია მდ. ზესხოზე არსებული ხიდის გავლით. ამჟამად, მდინარე ზესხოზე არსებული სამშენებლო მოედნებისკენ მიმავალი ხიდის ტექნიკური მდგომარეობა, ვერ უზრუნველყოფს მძიმე ტექნიკის გადაადგილებას და გამოუსადეგარია სამშენებლო ტვირთების ტრანსპორტირებისთვის. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ჰესის მშენებლობის დაწყებამდე, საჭირო იქნება არსებული ხიდის სიახლოვეს ახალი რკინაბეტონის ხიდის აშენება, სიგრძით 24,1 მ, რომელიც საჭიროა დატვირთული სამშენებლო ტექნიკის შეუფერხებელი გავლისთვის. არსებული მდგომარეობით მდ. ცხენისწყლის ხეობაში, სათავე ნაგებობის განთავსების ადგილამდე საავტომობილო გადაადგილება შეუძლებელია. ტერიტორიამდე მისვლა შესაძლებელია მხოლოდ საფეხმავლო ბილიკებით, შესაბამისად როგორც აღინიშნა პროექტით გათვალისწინებულია ახალი გზის გაყვანა (არსებული საფეხმავლო ბილიკის გაფართოება-რეკონსტრუქცია) მდ. ზესხოს გადაკვეთიდან სათავე ნაგებობის უბნამდე. მოსაწყობი გზის დერეფანი თითქმის მთლიან სიგრძეზე (7.8 კმ) მიუყვება დაგეგმილი სადერივაციო-სადაწნეო მილსადენის დერეფანს. გზის სიგანე იქნება 9 მ. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია მისასვლელი გზის და ხიდის სქემატური ნახაზები, shp ფაილები და სხვადასხვა ტექნიკური მახასიათებლები. ახალი გზების გაყვანა ძირითადად მოხდება ბულდოზერის და ექსკავატორების საშუალებით.

პროექტის მიხედვით, ცხენისწყალი ჰესის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის სამშენებლო სამუშაოების შესრულებისას წარმოქმნილი გრუნტის სავარაუდო მოცულობა, რომლის დასაწყობებაც მოხდება სანაყაროებზე, იქნება 40 000 მ³. ფუჭი ქანების განთავსებისათვის პროექტი ითვალისწინებს ორი სანაყაროს მოწყობას. პირველი

სანაყაროსთვის განკუთვნილი ტერიტორიის ფართობია 11006 მ², მეორე სანაყაროს ფართობი - 3100 მ².

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, მშენებლობის პროცესში მოსახსნელი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის სავარაუდო მოცულობა იქნება 4300 მ³. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა და რეკულტივაცია განხორციელდება „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების მიხედვით. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის დასაწყობებისათვის გამოყოფილი იქნება ცალკე უბნები. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის დასაწყობება მოხდება ჰესის შენობის მიმდებარედ (GPS კოორდინატები X – 349336 Y – 4742575; X - 349335 Y – 4742556; X - 349451 Y – 4742548; X – 349450 Y – 4742558) და N1 სამშენებლო ბაზის ტერიტორიაზე, სპეციალურად გამოყოფილ ადგილზე. ნიადაგის დასაწყობებისთვის გამოყოფილი ტერიტორიების ჯამური ფართობი შეადგენს 1680 მ²-ს, რაც საკმარისი იქნება წარმოქმნილი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის არაუმეტეს 2 მ სიმაღლის გროვებად დასაწყობებისთვის. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა განთავსდება არაუმეტეს 2 მ-ის სიმაღლის ნაყაროში, ე.წ. კავალიერებში, რომელთა ფერდების დახრილობის კუთხე არ აღემატება 45⁰-ს. დასაწყობების ტერიტორია დაცული იქნება წარეცხვისაგან წყალამრიდი არხების მოწყობით. სამშენებლო სამუშაოების დასრულების შემდგომ ნაყოფიერი ფენა ძირითადად გამოყენებული იქნება მიმდებარე ტერიტორიების სარეკულტივაციო სამუშაოებში. ნიადაგის/გრუნტის ხარისხზე ზემოქმედება შეიძლება მოახდინოს ნარჩენების არასწორმა მართვამ, საწვავ-საპოხი მასალების და სამშენებლო მასალების შენახვის წესების დარღვევამ, ასევე სამშენებლო ტექნიკიდან და სატრანსპორტო საშუალებებიდან საწვავის/საპოხი მასალების შემთხვევითმა დაღვრამ. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ნიადაგის ნაყოფიერი ფენაზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე.

გზშ-ის ანგარიშში შეფასებულია გრუნტის/მიწისქვეშა წყლებზე ზემოქმედების სახეები და განსაზღვრულია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები ჰესის მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპებზე. ჰესის ინფრასტრუქტურის მშენებლობის პროცესში დაბინძურების გამომწვევი მიზეზი შეიძლება იყოს ნავთობპროდუქტების დაღვრა და ღრმა ფენებში გადაადგილება. გრუნტის წყლების დაბინძურება, ასევე მოსალოდნელია სამეურნეო-ფეკალური წყლების და სხვა თხევადი ნარჩენების არასწორი მენეჯმენტის პირობებში. დოკუმენტში წარმოდგენილია გრუნტის/მიწისქვეშა წყლებზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები, როგორცაა: სააგრეგატო შენობისთვის სათანადო საკანალიზაციო სისტემის დაპროექტება; სამეურნეო-ფეკალური წყლების შეგროვება საასენიზაციო რეზერვუარებში; სათანადო სასაწყობო ტერიტორიების/უბნების/სათავსოების დაპროექტება, რომლებიც განთავსდება მდინარის კალაპოტიდან მაქსიმალურად მოშორებით და დაცული იქნება გარეშე ფაქტორების ზემოქმედებისგან; ღია გამანაწილებელ მოწყობილობაში (ქვესადგურში) გათვალისწინებული იქნება ავარიული დაღვრის საწინააღმდეგო სისტემა; პროექტის მიხედვით გამოყენებული იქნება ეკოლოგიურად უსაფრთხო ჰიდროტურბინები, სადაც ზეთები იზოლირებული იქნება წყლისგან და გამორიცხული იქნება ზეთების წყალში მოხვედრა; ტექნიკურად გამართული სამშენებლო ტექნიკის და სატრანსპორტო საშუალებების გამოყენება; სასაწყობო ადგილების მოწყობა ისე, რომ მაქსიმალურად დაცული იყოს ზედაპირული ჩამონადენისგან; ქვესადგურის ფარგლებში ზეთების ავარიული დაღვრის საწინააღმდეგო სისტემის ტექნიკური გამართულობის მუდმივი მონიტორინგი; სამშენებლო სამუშაოების ზედამხედველობა და სხვა.

დოკუმენტაციაში წარმოდგენილია საპროექტო ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები. მშენებლობის ეტაპზე შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედების სახეებიდან განხილულია: ზემოქმედება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე, ვიბრაციის და ხმაურის გავრცელება; ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე და მდინარის ჰიდროლოგიურ რეჟიმზე და წყლის ხარისხზე; ზემოქმედება გეოლოგიურ გარემოზე; სატრანსპორტო ნაკადები; ზემოქმედება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე. კუმულაციური ზემოქმედების ჭრილში განხილულია ცხენისწყალი 1 ჰესის ძალური კვანძის სამშენებლო სამუშაოები; ცხენისწყალი 1 ჰესის N1 და N2 სამშენებლო ბაზა; სატრანსპორტო ოპერაციები ცხენისწყალი 1 ჰესის N1 სამშენებლო ბაზიდან სამშენებლო მოედნებამდე; ზესხო 1 ჰესის ეგზ-ების მშენებლობა და მასთან დაკავშირებული სატრანსპორტო ოპერაციები; ზესხო 1 ჰესის მიმართულებით სატრანსპორტო ოპერაციები; ზესხო 2 ჰესის პროექტის მოსამზადებელი სამუშაოები და სატრანსპორტო ოპერაციები. ექსპლუატაციის ფაზაზე შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედების რისკები განხილულია შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით: ზემოქმედება მდინარის ჰიდროლოგიურ რეჟიმზე და წყლის ხარისხზე; ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე; ზემოქმედება გეოლოგიურ გარემოზე; ზემოქმედება ადგილობრივ კლიმატზე; ზემოქმედება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე. კუმულაციური ზემოქმედების შეფასების დანართში წარმოდგენილია საპროექტო „ცხენისწყალი 1 ჰესის“ და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში კუმულაციური ზემოქმედების შემცირებისთვის განსაზღვრული შემარბილებელი ღონისძიებების ნუსხა, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე.

გზმ-ის ანგარიშში შეფასებულია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების შედეგად ვიზუალურ-ლანდშაფტური ზემოქმედებები და ჰესის ინფრასტრუქტურის ხილვადობის საკითხები. ვიზუალურ-ლანდშაფტური ზემოქმედების ნაწილში მნიშვნელოვანი გარემოებაა, მიწისქვეშა სადერივაციო-სადაწნეო სისტემის გამოყენება. ზემოქმედების შემცირების მხრივ, ძალური კვანძის განათების წყაროები მოეწყობა ისე, რომ მინიმუმამდე დავიდეს სინათლის სხივის გაფანტვა ძალური კვანძის პერიმეტრს გარეთ - ტყიან ზონაში და ფერდობებზე. სამშენებლო სამუშაოების დასრულების შემდგომ გათვალისწინებული იქნება ჰესის სააგრეგატო შენობის მიმდებარე პერიმეტრის გამწვანება და კეთილმოწყობა.

სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მონაცემებით, წარმოდგენილი shp ფაილების გადამოწმების შედეგად, „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 393 626 კვ.მ (39,3 ჰა) წარმოადგენს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ტყეს. კერძოდ, ლენტეხის სატყეო უბნის ლაშხეთის სატყეო, კვარტალი N60; 66; 67; 68; 69; 70; 71; 72; 73; 75; 76; 107; 118; 119; 120; 121; 122; 123; 124; 125; 126; 128; 130; 131; 132; 133. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, ფართობზე არსებული მერქნული რესურსი აღრიცხულია და მოცემულია წინასწარი აღრიცხვის უწყისის ფორმით. დაგეგმილია ტყის ტერიტორიაზე საქმიანობის განხორციელება სპეციალური სარგებლობის ფარგლებში.

ჰესის ინფრასტრუქტურიდან (სადაწნეო მისლადენის დერეფანი) უმოკლესი მანძილი რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის გეგმარებითი დაცული ტერიტორიის საზღვრებამდე შეადგენს 100 მეტრს. ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებული უბნის „სვანეთი-რაჭა“ საზღვრამდე (GE0000059), სადაწნეო მილსადენის დერეფნიდან უმოკლესი მანძილი შეადგენს 1,4 კმ-ს. სათავე ნაგებობის განთავსების უბნიდან დაცილების მანძილი 3,0 კმ-ზე მეტია, ხოლო სააგრეგატო შენობის განთავსების ადგილიდან - 2,4 კმ.

გზმ-ის ანგარიშში და თანდართულ დოკუმენტაციაში წარმოდგენილია ჰესისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის გავლენის ზონაში არსებული ბიომრავალფეროვნების კვლევის მეთოდოლოგია და მიღებული შედეგები, შეფასებულია ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებზე ზემოქმედება და წარმოდგენილია შესაბამისი შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებები. გზმ-ის ანგარიშში მოცემულია ბიომრავალფეროვნების კვლევები, სადაც წარმოდგენილია ინფორმაცია ჩატარებული კვლევების მეთოდოლოგიის, შედეგების, შემარბილებელი/საკომპენსაციო და სარეკომენდაციო ღონისძიებების შესახებ. ანგარიშში, ასევე მოიცავს ინფორმაციას სენსიტიური ჰაბიტატების და სხვადასხვა კონსერვაციული ღირებულების მქონე მცენარეთა თანასაზოგადოებებისა და სახეობების შესახებ, მათ შორის წითელი ნუსხით დაცული, ენდემური, რელიქტური და სხვა იშვიათი სახეობის მითითებით. დოკუმენტში წარმოდგენილი ბიომრავალფეროვნების კვლევები მოიცავს შემდეგ ძირითად კომპონენტებს: საპროექტო დერეფანში და მის მიმდებარედ მოხვედრილი ჰაბიტატების აღწერა EUNIS -ის ჰაბიტატების კლასიფიკაციის მიხედვით და მათი მგრძობიარობის შეფასება; საპროექტო დერეფანში წარმოდგენილი ჰაბიტატების მცენარეული საფარის სახეობრივი ინვენტარიზაცია და ნუსხების შედგენა; ძუძუმწოვრების და მათი საბინადრო ადგილების გამოვლენა; საპროექტო ტერიტორიების ღირებულების და კრიტიკულობის შეფასება ძუძუმწოვრების ნორმალური ცხოველქმედების თვალსაზრისით; ფრინველების კვლევა და მათთვის მნიშვნელოვანი საბინადრო ადგილების გამოვლენა; ქვეწარმავლები და ამფიბიების შესწავლა; იქთიოფაუნის შესწავლა; მწერების შესწავლა.

წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ფლორისტული შეფასება მოიცავდა გავლენის ზონაში არსებულ მცენარეთა იდენტიფიკაციას განსაკუთრებით, დაგეგმილი სათავე ნაგებობის, სადაწნო მილსადენისა და ჰესის შენობისგანთავსების ტერიტორიებზე ნაწილი მცენარეული საფარის დეტალური ნუსხების შედგენას. მცენარეთა სახეობების იდენტიფიკაციასა და ნუსხების შედგენასთან ერთად, განისაზღვრა საფრთხის და ენდემურობის სტატუსები შესაბამისი სახეობებისთვის. წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, ჰესის სამშენებლო დერეფნის არეალი კვეთს შემდეგი ტიპის ჰაბიტატებს:

C3.55 მდინარისპირების კენჭოვანი საფარი მეჩხერი მცენარეულობით; C3.62 მდინარის კენჭოვანი ნაპირები მცენარეულ საფარს მოკლებული; E3.4 ნოტიო ან სველი ეუტროფული და მეზოტროფული ბალახოვანი ცენოზები; G1.21 მდინარისპირა Fraxinus – Alnus-ის ტყე, რომელიც მხოლოდ წყლის დონის აწევისას სველდება. ფლორისტული კვლევებისას საპროექტო არეალში გამოვლინდა 73 სახეობა. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ფლორის კვლევებისას და მერქნული აღრიცხვის დროს ტერიტორიაზე არსებული სახეობების შესახებ ინფორმაცია.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ფაუნის სავსე კვლევისას ლიტერატურული წყაროებით აღწერილია ძუძუმწოვრების 29 სახეობა. ტერიტორიაზე ფაუნის სავსე კვლევისას დაფიქსირდა ძუძუმწოვართა შემდეგი სახეობები: მურა დათვი (*Ursus arctos*); მგელი (*Canis lupus*); წავი (*Lutra lutra*); მელა (*Vulpes vulpes*); დედოფალა (*Mustela nivalis*); მინდვრის თაგვი *Apodemus agrarius*, რუხი ვირთაგვა *Rattus norvegicus*, მცირე ტყის თაგვი *Sylvaemus uralensis*, რადეს ბიგა *Sorex araneus* და სხვა.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ორნითოლოგიური კვლევის შედეგების მიხედვით კვლევის შედეგად, საკვლევ ტერიტორიაზე 26 სახეობის ფრინველი დაფიქსირდა: დიდი წივწივა (*Parus major*); მცირე წივწივა (*Periparus ater*); ჩხიკვი (*Garrulus glandarius*) ყორანი (*Corvus corax*); თეთრი ბოლოქანქარა (*Motacilla alba*); რუხი ბოლოქანქარა (*Motacilla cinerea*) წყლის შაშვი (*Cinclus cinclus*); მომწვანო ყარანა (*Phylloscopus trochiloides*); ჩვეულებრივი ყარანა (*Phylloscopus collybita*) ჩიტბატონა; (*Carduelis carduelis*);

სკვინჩა (*Fringila coelebs*); მეფეტვია (*Emberiza calandra*); მეკანაფია (*Linaria cannabina*); მწვანულა (*Chloris chloris*); სოფლის მერცხალი (*Hirundo rustica*); კლდის მერცხალი (*Ptyonoprogne rupestris*); შავი ბოლოცეცხლა (*Phoenicurus ochruros*); მთის მწყერჩიტა (*Anthus spinoletta*); ტყის ჭვინტაკა (*Prunella modularis*); გულწითელა (*Erithacus rubecula*); ჭინჭრაქა (ღობემძვრალა) (*Troglodytes troglodytes*); ველის კაკაჩა (*Buteo rufinus*); ფრთაწითელი კლდეცოცია (*Tichodroma muraria*) შავი ძერა (*Milvus migrans*); ჩიბუხა (*Gallinago gallinago*); ჩვეულებრივი მებორნე (*Actitis hypoleucos*).

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, ქვეწარმავლებისა და ამფიბიებიდან საკვლევ არეალში საკმაოდ გავრცელებულია ორი სახეობის კლდის ხვლიკი: ქართული ხვლიკი (*Darevskia rudis*) და ართვინის ხვლიკი (*Darevskia derjugini*). ამ ორი სახეობის გარდა პროექტის არეალში დაფიქსირებულია: ბოხმეჭა (*Anguilla fragilis*), ჩვეულებრივი ანკარა (*Natrix natrix*) და სპილენძა (*Coronella austriaca*). ძირითადად გავრცელებულია 3 სახეობის ამფიბია: მწვანე გომბემო (*Bufo viridis*), ტბის ბაყაყი (*Rana ridibunda*) და მცირეაზიური ბაყაყი *Rana macrocnemis*. სხვადასხვა წყაროების მიხედვით კიდევ შესაძლებელია ბინადრობდეს: მცირეაზიური ტრიტონი (*Ommatotriton vittatus*), ვასაკა (*Hyla arborea*) და კავკასიური გომბემო (*Bufo verrucosissimus*). სამეცნიერო ლიტერატურის მიხედვით ამ ადგილებში გხვდება კავკასიური გველგესლა (*Vipera kaznakovi*), თუმცა უშუალოდ კვლევის ფარგლებში აღნიშნული სახეობა არ დაფიქსირებულა.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ჰესის გავლენის ზონაში ჩატარებული იქთიოფაუნის კვლევების მიხედვით, დაფიქსირდა შავი ზღვის ორაგულის მდინარის ფორმა (*Salmo labrax*). ასევე გამოკითხვის შედეგად, მდინარეში დაფიქსირებულია წვერა (*Barbus rionicus*) და ღორჯო (*Oxyneomacheilus phasicus*).

გზმ-ის ანგარიშში შეფასებულია ცხოველთა და ფრინველთა სამყაროზე, ასევე იქთიოფაუნაზე ზემოქმედება ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში, მათ შორის გათვალისწინებულია კუმულაციური ზემოქმედების საკითხები და წარმოდგენილია შესაბამისი შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებები. იქთიოფაუნაზე ზემოქმედების რისკების შემცირებისა და საარსებო გარემოს შენარჩუნების მიზნით, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია საფეხურებიანი თევზსავალის გამოყენება და ეკოლოგიური ხარჯის გატარება.

გზმ-ის ანგარიშში შეფასებულია პროექტის განხორციელების შედეგად ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე ზემოქმედება. მშენებლობის ეტაპზე ატმოსფერული ჰაერზე ზემოქმედების წყაროს წარმოადგენს ჰესის სამშენებლო სამუშაოებში ჩართული ტექნიკა და დანადგარები, ასევე სამსხვრევ-დამახარისხებელი დანადგარი და ბეტონის კვანძი. დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ექსპლუატაციის პერიოდში ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების სტაციონარული წყაროების გამოყენება არ მოხდება და ადგილი ექნება ხანმოკლე ზემოქმედებას ჰესის ტექნომსახურებისას და სარემონტო სამუშაოების დროს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, საცხოვრებელ ზონასთან ყველაზე ახლოს მდებარეობს N1 სამშენებლო ბანაკი, საიდანაც უახლოესი დასახლებული პუნქტი დაშორებულია 340 მეტრით. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ გაანგარიშების სქემაში, საანგარიშო წერტილებად მიჩნეულია უახლოესი საცხოვრებელი ზონა. გაზნევის გაანგარიშების შედეგების მიხედვით სამშენებლო სამუშაოების წარმოებისას, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი უახლოეს დასახლებულ პუნქტებთან არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით დასაშვებ ნორმებს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, სამშენებლო სამუშაოების პროცესში და ჰესის ექსპლუატაციის ეტაპზე ადგილი ექნება ხმაურის გავრცელებით გამოწვეულ ზემოქმედებას. მშენებლობის ეტაპზე ხმაურის გავრცელების წყაროს წარმოადგენს სამშენებლო სამუშაოებში გამოყენებული ტექნიკა და დანადგარები, ასევე სამსხვრევი და ბეტონის კვანძები, ხოლო ექსპლუატაციის ეტაპზე ჰიდროტურბინები, რომლებიც მოთავსებული იქნება დახურულ შენობაში. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ხმაურის დონეების გაანგარიშების შედეგები, რომლის მიხედვით ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში უახლოეს დასახლებულ პუნქტში ხმაურის გავრცელებით მნიშვნელოვანი ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიის ჰიდროგეოლოგიური და გეოლოგიური პირობები. საკვლევი რაიონის ტერიტორიაზე შემდეგი ძირითადი გეომორფოლოგიური ერთეულები გამოიყოფა: სვანეთის კავკასიონი, ქვემო სვანეთის ქვაბული/ცხენისწყლის ხეობა და სვანეთის ქედი მიმდებარე ტერიტორიებით. ქვემო სვანეთის ქვაბული და მდ. ცხენისწყლის ხეობა ეს არის ტექტონიკურ-ეროზიული ჩაღრმავება ლეჩხუმის და სვანეთის ქედებს შორის, რომელიც ჩრდილოეთიდან ჩაკეტილია კავკასიონის მთავარი ქედის სვანეთის მონაკვეთით. საქართველოს ტერიტორიის სეისმური დარაიონების სქემის მიხედვით საკვლევი ტერიტორია მიეკუთვნება 9 ბალიანი სეისმური აქტივობის ზონას. ჩატარებული საველე და ლაბორატორიული გამოკვლევების მონაცემების მიხედვით, საპროექტო ტერიტორიის აგებულებაში წარმოდგენილია მეოთხეული არაკლდოვანი გრუნტები და იურული ასაკის კლდოვანი ქანები (სგე-8, სგე-9 და სგე-10). მეოთხეულ ნალექებში გამოიყოფა კოლუვიური (სგე-1), კოლუვიურ-დელუვიური (სგე-2), პროლუვიური (სგე-3), დელუვიურ-კოლუვიური (სგე-4), და ალუვიურ-პროლუვიური (სგე-5 და სგე-6) გრუნტები. გზმ-ის ანგარიში მოიცავს ჰესის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგებს, რეკომენდაციებს და სხვადასხვა შემარბილებელ ღონისძიებებს.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ნარჩენების წარმოქმნისა და მართვის შესახებ ინფორმაცია და სხვადასხვა შემარბილებელი ღონისძიებები. სამშენებლო სამუშაოების ჩატარების პროცესში მოსალოდნელია სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, არასახიფათო ნარჩენები განთავსდება კონტეინერებში, რომელიც პერიოდულად დაიცლება და გატანილი იქნება შესაბამისი მუნიციპალური სამსახურის მიერ, ხოლო სახიფათო ნარჩენების დროებით განთავსებისთვის მოეწყობა დახურული სათავსოები. სახიფათო ნარჩენების გატანას და შემდგომ მართვას უზრუნველყოფს აღნიშნული სახის ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე ორგანიზაცია. გზმ-ის ანგარიშს თან ახლავს ნარჩენების მართვის გეგმა, სადაც აღწერილია პროექტის განხორციელების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობები, რაოდენობები და მართვის საკითხები.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია არქეოლოგიური კვლევა, რომლის მიხედვით საველე სამუშაოებისა და საფონდო მასალების კვლევის შედეგების მიხედვით, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში კულტურული მემკვიდრეობის და არქეოლოგიური ძეგლების არსებობა არ გამოვლენილა. სამშენებლო სამუშაოების შესრულების დროს არქეოლოგიური ძეგლების გამოვლენის შემთხვევაში მოხდება კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების დაცვა.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტომ უზრუნველყო წარმოდგენილი გზმ-ის ანგარიშის და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ლენტეხის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე და

ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში, ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე, ცენტრის ფეისბუქზე და ინფორმაცია გაეგზავნა ცენტრის ყველა გამომწერს ელ. ფოსტის მეშვეობით. გარდა ამისა, საჯარო განხილვის ჩატარების შესახებ ინფორმაცია ასევე გამოქვეყნდა გაზეთში. 2022 წლის 4 ოქტომბერს ლენტეხის მუნიციპალიტეტის, სოფ. ჩიხარეშის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში გაიმართა პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის საჯარო განხილვა, რომელსაც ესწრებოდნენ სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, ლენტეხის მუნიციპალიტეტის, შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეის“, საკონსულტაციო ორგანიზაციის შპს „GN Corporation“-ის წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. საჯარო განხილვის სხდომის მსვლელობისას, დამსწრე საზოგადოების მხრიდან პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები და მოსაზრებები არ გამოთქმულა. გზმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვის დასრულების შემდგომ, სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ, მოხდა საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერება. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტოში პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები/მოსაზრებები არ ყოფილა წარმოდგენილი.

გზმ-ის ანგარიშს თან ახლავს გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა, გარემოს კომპონენტებზე ზემოქმედების კვლევები და შეფასება, კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება, გეოფიზიკური და გეოლოგიური კვლევები, გარემოზე მოსალოდნელი ნეგატიური ზემოქმედებების შემარბილებელი ღონისძიებები, ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა, დასკვნები და რეკომენდაციები.

აღნიშნული გზმ-ის ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა და სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით, რომელთა დასკვნების შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების, ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-12 მუხლის და ამავე კოდექსის I დანართის 22-ე პუნქტისა და II დანართის 3.4 ქვეპუნქტის საფუძველზე.

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება ლენტეხის მუნიციპალიტეტში, მდინარე ცხენისწყალზე შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეის“ 22,74 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (ცხენისწყალი 1 ჰესის) მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ საქმიანობა განახორციელოს წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის, ტექნოლოგიური სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, მათ შორის გზმ-ის ანგარიშსა და დამატებით წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში მოცემული ინფორმაციის, ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შერბილების და თავიდან აცილების ქმედებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
4. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ სამშენებლო სამუშაოების განხორციელება უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად;

5. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად ნარჩენების მართვის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება, ხოლო ნარჩენების მართვა უზრუნველყოს სამინისტროსთან შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად;
6. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე, ნებისმიერი ქმედება განახორციელოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით და მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს აღნიშნული საკითხის ტყის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან შეთანხმება;
7. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ ჰიდროელექტროსადგურის ექსპლუატაციაში გაშვებამდე, სააგენტოსთან შეთანხმებით, უზრუნველყოს ავტომატური ხარჯშომების მოწყობა. ექსპლუატაციის ეტაპზე მუდმივად უზრუნველყოს წყლის ხარჯების მონიტორინგი და შედეგების ყოველწლიურად სააგენტოში წარმოდგენა. განხორციელებული მონიტორინგის საფუძველზე, თუ დაფიქსირდება წყლის ბიომრავალფეროვნებაზე უარყოფითი ზემოქმედება, ჰესის ოპერირება განახორციელოს სააგენტოს მიერ დადგენილი, გაზრდილი ეკოლოგიური ხარჯის შესაბამისად;
8. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ფუჭი ქანების სანაყაროების დეტალური პროექტების სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოდგენა shp ფაილებთან ერთად;
9. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ თევზამრიდის მოწყობასთან დაკავშირებით უზრუნველყოს „თევზჭერისა და თევზის მარაგის დაცვის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N423 დადგენილებით (წყალამღები ნაგებობები, წყალაღებით არანაკლებ 5000 კუბ.მ დღე-ღამეში აუცილებელია აღჭურვილი იყოს თევზამრიდი ნაგებობა-მოწყობილობებით) გათვალისწინებული მოთხოვნები;
10. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს წყლის დონეების დატანით, მილსადენის განივი ჭრილების ნახაზების სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოდგენა, ასევე წარმოდგენილი იქნეს სადაწნეო მილსადენის დერეფანში არსებული ღვარცოფული ხეების გადაკვეთის საინჟინრო ღონისძიებების განხორციელების ვადები;
11. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს მშენებლობის გეგმა-გრაფიკის სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოდგენა, წყლისა და წყალზე დამოკიდებული ბიომრავალფეროვნებისთვის, მათ შორის იქთიოფაუნისთვის არამგრძობიარე (წყლის მცირე მოდინების) პერიოდების გათვალისწინებით;
12. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს განახლებული მონიტორინგის გეგმის ბიომრავალფეროვნების ნაწილის სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოდგენა სადაც, სხვა საკითხებთან ერთად, აისახება წინასამშენებლო კვლევების ჩატარებასა და მისი შედეგების საფუძველზე ქმედებების დაგეგმვა-განხორციელებაზე სამონიტორინგო დაკვირვების ასპექტები, კერძოდ:
  - დაკვირვება წყლისა და წყალზე დამოკიდებული ბიომრავალფეროვნების, მათ შორის იქთიოფაუნის და წყლის უხერხემლოების საპროექტო ტერიტორიაზე არსებობაზე, მდგომარეობაზე, მათზე მოსალოდნელი ზემოქმედებისა და საჭიროების შემთხვევაში ზიანის აცილება-შერბილებისა, თუ კომპენსაციის დამატებითი ღონისძიებების შემუშავება-

განხორციელების მიზნით. განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს იდენტიფიცირებული, იქთიოფაუნისთვის სენსიტიურ მონაკვეთებზე (მონაკვეთები 1 და 2) დაკვირვებაზე. აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით, მონიტორინგის ფარგლებში დაკვირვება გაგრძელდეს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზეც;

- წინასამშენებლო კვლევების შედეგების შესახებ ანგარიში, სათანადო რეკომენდაციებით, მშენებლობის დაწყებამდე წარმოდგენილ იქნას სააგენტოში შესათანხმებლად. წინასამშენებლო კვლევის შედეგების გათვალისწინებით, მომზადდეს საკომპენსაციო ღონისძიებების დეტალური გეგმა და მშენებლობის დაწყებამდე წარმოდგენილ იქნას სააგენტოში შესათანხმებლად;
- მონიტორინგის გეგმაში ასევე აისახოს მშენებლობის ეტაპზე ჩასატარებელი სამონიტორინგო დაკვირვების საკითხები, როგორც ხმელეთის ასევე წყლისა და წყალზე დამოკიდებული ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებთან მიმართებით, საჭიროების შემთხვევაში მათზე ზემოქმედების თავიდან აცილების და შერბილების დამატებითი ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით, მათ შორის: დაკვირვება მდინარის წყლის ნაკადის უწყვეტობის უზრუნველყოფაზე; თევზის მიგრაციისთვის ბარიერების არსებობაზე (მათ შორის მდინარის გადაადების/ზღუდარების მოწყობა-ოპერირების პროცესში), ასევე ნატანის მოძრაობაზე, წყლისა და მიმდებარე ტერიტორიების დაბინძურებაზე;
- ექსპლუატაციის ეტაპზე ჩასატარებელი სამონიტორინგო დაკვირვების საკითხები, როგორც ხმელეთის ასევე წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებთან მიმართებით, მათ შორის: დაკვირვება წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ ბიომრავალფეროვნებაზე, თევზსა და უხერხემლოებზე, წყლის ნაკადის შემცირებასთან დაკავშირებით მოსალოდნელი ზემოქმედების იდენტიფიცირების (რამდენად საკმარისია ბიომრავალფეროვნების სრულფასოვნად არსებობისთვის დატოვებული წყლის ეკოლოგიური ხარჯი) მიზნით; ასევე დაკვირვება წყლისა და წყალზე დამოკიდებული ბიომრავალფეროვნების საარსებო გარემოსა და თევზის სამიგრაციო პირობების შენარჩუნების კუთხით და მონიტორინგის შედეგების მიხედვით, საჭიროების შემთხვევაში, ზიანის აცილება-შერბილებისა, თუ კომპენსირების დამატებითი ღონისძიებების შემუშავება-განხორციელების (მათ შორის გაზრდილი ეკოლოგიური ხარჯით საქმიანობის განხორციელება) მიზნით;
- მონიტორინგის წარმოების ვადები/ხანგრძლივობა და პერიოდულობა, ასევე სააგენტოსთან ანგარიშგების პერიოდულობა. ცალკე უნდა ფიგურირებდეს მონიტორინგის წარმოება დამატებითი შემარბილებელი, ზემოქმედების თავიდან აცილების და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებების საჭიროების განსაზღვრის მიზნით;
- მონიტორინგის გეგმაში იქთიოფაუნის მდგომარეობის სავსე კვლევა-მონიტორინგის განხორციელება გათვალისწინებული იყოს ჰესის ექსპლუატაციის დაწყებიდან 5 წლის განმავლობაში. ამასთან, მონიტორინგის გეგმაში ექსპლუატაციის ეტაპზე გათვალისწინებული უნდა იყოს მდინარის უხერხემლო ცხოველების ტაქსონომიური და სტრუქტურული მრავალფეროვნების მონიტორინგი საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების

შემუშავება/გატარების მიზნით. მონიტორინგის განხორციელება უზრუნველყოს შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად.

13. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ ჰესის ექსპლუატაციის დაწყებიდან 5 წლის განმავლობაში უზრუნველყოს მდინარის სენსიტიურ უბნებზე (სადაც მდინარის კალაპოტი ფართოა) ეკოლოგიური ხარჯის განაწილების მონიტორინგი და წყლის საკმარისობის შეფასება იქთიოფაუნის საარსებო გარემოსა და თევზის სამიგრაციო პირობების შენარჩუნების თვალსაზრისით და მიღებული შედეგების სააგენტოში წარმოდგენა წელიწადში ერთხელ. საჭიროების შემთხვევაში, უზრუნველყოს დამატებითი შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებების შემუშავება და სააგენტოში შესათანხმებლად წარმოდგენა, ხოლო შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებების განხორციელება უზრუნველყოს შეთანხმების შესაბამისად;
14. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ უზრუნველყოს საპროექტო არეალში საშიში ეკოლოგიური პროცესების მონიტორინგი მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე და შედეგების წარმოდგენა სააგენტოში წელიწადში ერთხელ. მონიტორინგის ნაწილში განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს სათავე ნაგებობის განთავსების მიმდებარედ არსებულ, მდ. ცხენისწყლის მარჯვენა უსახელო შენაკადის გამოზიდვის კონუსზე (რომლის სათავეებში ჩამოყალიბებულია მძლავრი მეწყერულ-ღვარცოფული კერა). საჭიროების შემთხვევაში, ჰესის უსაფრთხო ფუნქციონირებისთვის, უზრუნველყოს შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებების სააგენტოსთან შეთანხმება და მათი განხორციელება;
15. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ უზრუნველყოს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტით სააგენტოსთან შეთანხმებული გამოყოფის და გაფრქვევის წყაროების პარამეტრების დაცვა და შესაბამისად, ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების შესრულება;
16. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ განხორციელოს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა მონიტორინგი საქართველოს მთავრობის 2013 წლის №413 დადგენილების მოთხოვნების შესაბამისად;
17. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ დამატებითი ნაპირსამაგრი ნაგებობის მოწყობის ან/და ნაპირსამაგრი ნაგებობების პარამეტრების ცვლილების შემთხვევაში, მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს შესაბამისი ღონისძიებების შემუშავება და სააგენტოში კანონმდებლობით დადგენილი წესით წარმოდგენა;
18. შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეიმ“ სამშენებლო სამუშაოების დაწყებისა და ექსპლუატაციაში შესვლის შესახებ, დაუყოვნებლივ აცნობოს სააგენტოს;
19. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განხორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
20. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეის“;
21. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „ჰაიდრო ინვესტ ჯი ეის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
22. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში აღნიშნული გადაწყვეტილება განთავსდეს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ასევე ლენტეხის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოების საინფორმაციო დაფაზე;
23. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ, N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

თამარ ფიცხელაური

თ. ფიცხელაური

სააგენტოს უფროსი

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო